

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

sekretariát: Královská obora 233, 170 21 Praha 7, tel.: 233377204

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 43 ze 2. 12. 2002

85 let České astronomické společnosti

Dne 8.12.2002 tomu bude právě 85 let, co se konala ustavující valná schůze České astronomické společnosti. Za účasti 50 zájemců o astronomii vznikla v posluchárně České techniky v Náplavní ulici 6 naše společnost. Její členskou základnou prošla řada dnes již světově uznávaných osobností a mnoho významných astronomů dnešní doby. Řada z nich stála v jejím čele nebo se aktivně podílela na jejím vedení. V historii české, respektive československé astronomie sehrála naše společnost nezanedbatelnou úlohu.

Česká astronomická společnost si při svém založení vytkla tři hlavní cíle: vybudovat v Praze lidovou hvězdárnu, zřídit knihovnu s čítárnou a popularizovat výsledky moderní astronomie.

Popularizací nebo výukou astronomie se před založením společnosti zabývali mnozí zakládající členové společnosti. Připomněl bych Ing. Jaroslava Štycha, který přednášel astronomii pro nejširší vrstvy a koncem roku 1915 založil společně s Josefem Klepeštou astronomický kroužek. V astronomickém kroužku se během roku 1916 objevil také učitel Karel Anděl, který se později spolu s Ing. Štychem a Josefem Klepeštou stal vůdčí postavou a pevným pilířem České astronomické společnosti. Ta se od svého vzniku popularizací královské vědy již nikdy nepřestala zabývat.

Cesta za hvězdárnou trvala naší společnosti plných 11 let. Prvním pokusem bylo zřízení prozatímní hvězdárny v Havlíčkových (tehdy Gröbových) sadech v Praze na Vinohradech v roce 1921. Bohužel prostředí umělé jeskyňky bylo příliš vlhké, a proto byla hvězdárna na jaře 1923 zrušena. Nastalo další období hledání vhodného místa či objektu pro pražskou lidovou hvězdárnu. Druhým významným zastavením na cestě za vybudováním hvězdárny se stala věž klementinské hvězdárny. Zde v letech 1925–1928 prováděla společnost astronomická pozorování, která jasně ukázala, že mezi veřejností je o astronomii zájem a Praha tedy hvězdárnu potřebuje.

V roce 1928 úsilí členů ČAS vyvrcholilo otevřením první lidové hvězdárny v Praze na Petříně. Stalo se tak 24. června a od té doby slouží petřínská hvězdárna veřejnosti dodnes stejně tak jako hlavní dalekohled, který byl pro hvězdárnu opatřen zásluhou již jmenovaného Josefa Klepešty.

V začátcích činnosti naší společnosti bylo hlavním cílem vybudovat hvězdárnu. Pokud by to však byl jediný cíl, asi by to na tak dlouhý život společnosti nestačilo. Díky aktivitě mnohých členů se dařilo rozvíjet i další činnost společnosti, jako bylo vydávání časopisu Říše hvězd, pořádání odborných přednášek a v neposlední řadě i vlastní publikační činnost. Na

stránkách Říše hvězd a později i Kosmických rozhledů bylo za 85 let existence společnosti otištěno na tisíce odborných i popularizačních textů, které po celou dobu přispívaly ke zvyšování obecné astronomické vzdělanosti v naší zemi.

Ohlížíme-li se u příležitosti 85. výročí založení ČAS zpět, je to ohlédnutí vpravdě veselé a povzbuzující. Navzdory některým smutným historickým událostem dostala Česká astronomická společnost svému základnímu poslání na výbornou. Výsledkem toho je její vysoký kredit v očích veřejnosti i v očích Rady vědeckých společností, jejímž prostřednictvím naše společnost získává základní prostředky pro svoji činnost. Hodnoty, které vytvořili funkcionáři i řadoví členové v minulosti, s přehledem přetrvaly do dnešních dnů. Všem, kteří se o to zasloužili, patří velký dík.

Štěpán Kovář, předseda ČAS

Česká astronomická společnost v datech

- 1917 – 8.12. Ustavující valná schůze.
- 1920 – Členský věstník je přeměněn v časopis Říše hvězd.
- 1921 – První prozatímní hvězdárna v Havlíčkových sadech.
- 1925 – Druhá prozatímní hvězdárna ve věži pražského Klementina.
- 1928 – 28.6. je otevřena Lidová hvězdárna Štefánikova v Praze pro členy ČAS.
- 1929 – 1.5. je petřínská hvězdárna otevřena pro veřejnost.
- 1938 – ČAS poprvé uděluje prestižní ocenění Cenu Františka Nušla.
- 1948 – Po Vítězném únoru zakládá Luisa Landová-Štychová Akční výbor ČAS.
- 1949 – Naposledy udělena Cena Františka Nušla.
- 1953 – Říši hvězd začíná vydávat státní nakladatelství Orbis.
- 1960 – Otevřeno pražské planetárium, administrace ČAS se stěhuje z petřínské hvězdárny.
- 1963 – Začínají vycházet Kosmické rozhledy jako členský časopis ČAS.
- 1981 – ČST vysílá legendární seriál Okna vesmíru dokořán autorů J. Grygara a V. Železného.
- 1990 – Mimořádný sjezd ČAS, dochází k rozsáhlé změně stanov.
- 1990 – Kosmické rozhledy splývají s Říší hvězd.
- 1992 – Říše hvězd mění tradiční formát.
- 1993 – Obnoveno vydávání Kosmických rozhledů.
- 1996 – Poprvé udělena Cena Zdeňka Kvíze.
- 1998 – ČAS začíná pravidelně prostřednictvím Akademie věd ČR vydávat Tisková prohlášení.
- 1999 – Poprvé udělena obnovená Cena Františka Nušla.
- 1999 – Říše hvězd vyšla naposledy.
- 1999 – Koná se první ročník astronomické soutěže.
- 2001 – ČAS organizuje mezinárodní soutěž Life in the Univers. Česká republika získává 3. místo.
- 2002 – Kosmické rozhledy získávají podtitulek “Z říše hvězd”, periodicita zvýšena na 6 čísel ročně.
- 2002 – ČAS se poprvé ve své historii účastní mezinárodního knižního veletrhu Svět knihy.
- 2002 – Zásluhou členů ČAS přijato zákonné ustanovení o světelném znečištění.

2002 – ČAS vysílá svého zástupce na jednání Evropské astronomické společnosti do Porta.
2002 – Poprvé udělena cena Littera astronomica.

Předsedové České astronomické společnosti

	od	do
prof. Jaroslav Zdeněk	8. 12. 1917	9. 2. 1919
dr. Kazimír Pokorný	9. 2. 1919	19. 4. 1922
prof. František Nušl	19. 4. 1922	22. 4. 1948
Václav Jaroš	22. 4. 1948	17. 1. 1959
dr. Bohumil Šternberk	17. 1. 1959	28. 2. 1976
dr. Vojtěch Letfus	28. 2. 1976	29. 9. 1989
doc. Luboš Perek	29. 9. 1989	4. 4. 1992
dr. Jiří Grygar	4. 4. 1992	5. 4. 1998
dr. Jiří Borovička	5. 4. 1998	1. 4. 2001
dr. Petr Pravec	1. 4. 2001	10. 7. 2002
Štěpán Kovář	10. 7. 2002	

Srdečně vás zveme na slavnostní zasedání u příležitosti

85. výročí založení České astronomické společnosti,

které se uskuteční

ve středu **4. prosince 2002 v 15:00 h v místnosti 206**, budova Akademie věd ČR, Národní 3,
Praha 1.

15:00 slavnostní zasedání zahájí předseda Štěpán Kovář

15:30 debata a vzpomínky hostů, čestných členů a dalších, kteří svůj život spojili s ČAS

16:15 Světelné znečištění a příprava nařízení vlády - informuje Pavel Suchan

16:30 diskuse

17:15 přednáška Mgr. Jaroslava Soumara "*Tycho Brahe a Johannes Kepler v Praze*"

Hlavními hosty budou bývalí předsedové společnosti:

doc. RNDr. **Luboš Perek**, CSc., RNDr. **Jiří Grygar**, CSc., RNDr. **Jiří Borovička**, CSc.
a RNDr. **Petr Pravec**.

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Archiv tiskových prohlášení lze najít na Internetu na adrese <http://www.astro.cz/cas/tisk.htm>. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskového tajemníka ČAS Pavla Suchana na adrese Štefánikova hvězdárna, Petřín 205, 118 46 Praha 1, tel.: 257320540, fax: 257325390, e-mail: suchan@observatory.cz.
